

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/60/60/97

NIECH SIĘ ŚWIĘCI 1 MAJA?

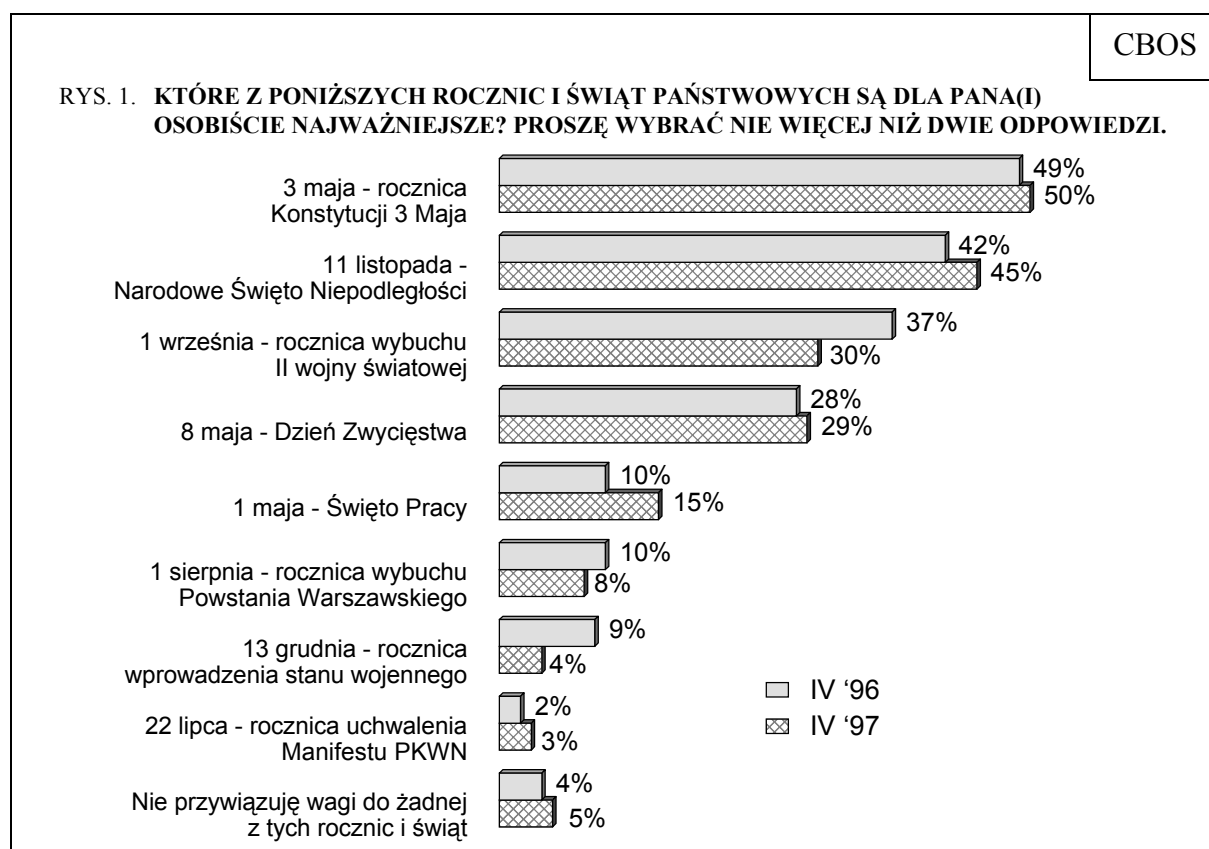
KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ '97

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Jednym z wymiarów ideologii totalnych jest narzucenie właściwej sobie strukturyzacji czasu, czyli własnego kalendarza. Charakterystyczną zmianą w życiu codziennym po wojnie było oficjalne - wsparte nawet czasami przez system represji - odrzucenie starych świąt bądź „niesłusznych” rocznic, a ustanowienie własnych „świętych” dni. Zmiana ustroju i uwolnienie się od wpływów ideologii przywróciły tradycyjny układ świąt w Polsce. Rocznicę świętowane niegdyś w ukryciu i tylko przez część społeczeństwa ponownie stały się dla Polaków najważniejszymi uroczystościami oficjalnymi¹.

Stosunek polskiego społeczeństwa do głównych rocznic i świąt państwowych wydaje się obecnie dość stabilny. Najważniejszymi świętami dla Polaków są rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja oraz Narodowe Święto Niepodległości - 11 listopada.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (83) przeprowadzono w dniach 11-15 kwietnia '97 na 1201-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Warto zauważyć, że dla polskiego społeczeństwa ważne są rocznice związane z drugą wojną światową, nawet jeśli nie wiążą się one z dniem ustawowo wolnym od pracy. Świadczy to o tym, że pamięć o wydarzeniach tamtego okresu, przynajmniej dla części Polaków, pozostaje wciąż żywa. Zdecydowanie najmniejszą wagę przywiązują badani do niegdysiejszego święta państwowego PRL - 22 lipca.

Największe zróżnicowania w traktowaniu poszczególnych świąt wynikają z deklarowanych poglądów politycznych, co - jak się wydaje - odzwierciedla stosunek do wartości, jakie symbolizują wymienione rocznice. Zarówno Święto Konstytucji 3 Maja, jak i Narodowe Święto Niepodległości mają znaczenie przede wszystkim dla osób o orientacji prawicowej - inne rocznice zyskały znacznie mniejsze odsetki wskazań. Natomiast stosunek respondentów o poglądach lewicowych do poszczególnych świąt jest, mimo zbliżonej kolejności wyborów, mniej zróżnicowany - w niewiele mniejszym stopniu niż 3 maja czy 11 listopada liczą się dla nich również rocznice związane z II wojną światową (8 maja - Dzień Zwycięstwa i 1 września - rocznica wybuchu II wojny światowej).

Tabela 1

w procentach

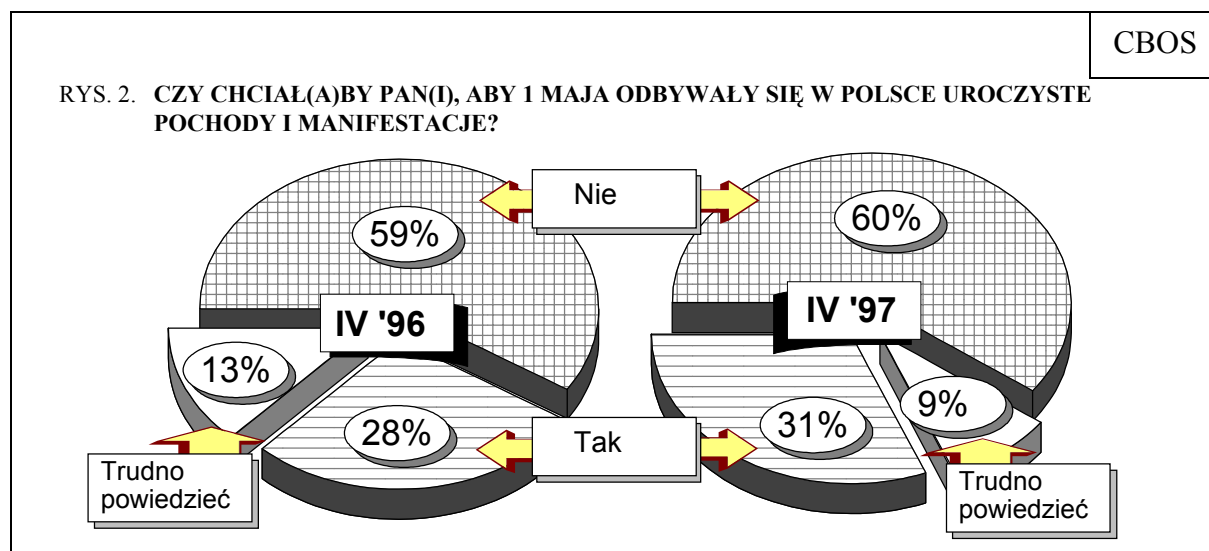
Które z poniższych rocznic i świąt państwowych są dla Pana(i) osobiście najważniejsze?	Deklarowane poglądy polityczne		
	lewicowe	centrowe	prawicowe
3 maja - rocznica Konstytucji 3 Maja	42	44	64
11 listopada - Narodowe Święto Niepodległości	41	41	63
1 września - rocznica wybuchu II wojny światowej	31	39	25
8 maja - Dzień Zwycięstwa	38	29	22
1 maja - Święto Pracy	27	16	4
1 sierpnia - rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego	4	10	11
13 grudnia - rocznica wprowadzenia stanu wojennego	2	5	5
22 lipca - rocznica uchwalenia Manifestu PKWN	6	3	2
Nie przywiązuję wagi do żadnej z tych rocznic i świąt	3	5	1

Rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja w największym stopniu cenią osoby najstarsze (powyżej 55 roku życia), z wyższym wykształceniem, mieszkające w dużych, choć nie największych miastach (101-500 tys. ludności). Natomiast stosunkowo najmniejsze znaczenie ma ona dla najmłodszych respondentów, dla których najważniejsze są: 11 listopada - Narodowe Święto Niepodległości oraz 1 września - rocznica wybuchu II wojny światowej. Święto Niepodległości jest również najbardziej istotne dla osób z wyższym wykształceniem,

mieszkających w największych miastach, osiągających wysokie dochody, zainteresowanych polityką, w większym stopniu dla mężczyzn niż kobiet. Z kolei 1 września jest ważną rocznicą dla najmłodszych respondentów, osób z wykształceniem średnim lub poniżej średniego, mniej zainteresowanych polityką, raczej dla kobiet niż mężczyzn.

Wydaje się, że na zasadzie kontrastu z hucznymi niegdyś oficjalnymi obchodami tradycyjne pierwszomajowe święto lewicy stało się dla większości Polaków mało istotne. Nadal ciąży na nim piętno ideologii - w ubiegłym roku prawie co czwarty ankietowany twierdził, że przede wszystkim jest to święto komunistów². Zrozumiałe, że w większym stopniu dzień ten jest znaczący dla osób o poglądach lewicowych, choć warto zauważyć, że tylko dla stosunkowo małej ich części należy do najważniejszych świąt.

Większość ankietowanych nie chciałaby, żeby 1 maja odbywały się w Polsce uroczyste pochody i manifestacje, tylko mniej niż jedna trzecia życzyłaby sobie tego rodzaju uroczystości.

W największym stopniu przeciwnikami obchodów 1 maja są badani o poglądach prawicowych (77% wskazań), wśród elektoratów partyjnych zaś - wyborcy AWS i UW (odpowiednio 79 i 76%). Przywiązanie do hucznych obchodów Święta Pracy częściej

² Patrz komunikat CBOS „Rocznice i święta ważne dla Polaków”, kwiecień '96.

deklarują natomiast respondenci o orientacji lewicowej (44%), co w wymiarze preferencji partyjnych oznacza potencjalnych wyborców SLD (49%) i w nieco mniejszym stopniu UP (41%). Warto jednak zauważyć, że niemal taka sama liczba zwolenników SLD jest przeciwna zbiorowym pochodom czy manifestacjom, natomiast w elektoracie UP przeciwnicy takiego sposobu obchodzenia Święta Pracy stanowią nawet ponad połowę jej sympatyków.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE ZADEKLAROWAŁY UDZIAŁ W NAJBLIŻSZYCH WYBORACH DO SEJMU I SENATU (N=775)

Tabela 2

w procentach

Elektoraty	Czy chciał(a)by Pan(i), aby 1 maja odbywały się w Polsce uroczyste pochody i manifestacje?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
SLD	49	47	4
UP	41	54	6
PSL	33	58	10
ROP	26	64	10
UW	18	76	7
AWS	17	79	4
Niezdecydowani	29	60	12

Poza badanymi o orientacji lewicowej przywiązanie do obchodów 1 maja wykazują osoby w mniejszym stopniu zainteresowane polityką, nie potrafiące określić swoich poglądów i - jak można sądzić - bardziej przyzwyczajone do obyczajowego wymiaru tego święta niż rozumiejące jego źródła czy sens.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Które z poniższych rocznic i świąt państwowych są dla Pana(i) osobiście najważniejsze? Proszę wybrać nie więcej niż dwie odpowiedzi. 1) 8 maja - Dzień Zwycięstwa; 2) 22 lipca - rocznica uchwalenia Manifestu PKWN; 3) 1 sierpnia - rocznica wybuchu Powstania Warszawskiego; 4) 1 września - rocznica wybuchu II wojny światowej; 5) 11 listopada - Narodowe Święto Niepodległości; 6) 13 grudnia - rocznica wprowadzenia stanu wojennego; 7) 1 maja - Święto Pracy; 8) 3 maja - rocznica Konstytucji 3 Maja

(%)

	1	2	3	4	5	6	7	8
Ogółem	29	3	8	30	45	4	15	50
Płeć								
Mężczyźni	31	4	8	24	50	4	14	50
Kobiety	27	2	8	35	41	4	16	50
Wiek								
do 24 lat	24	0	14	47	53	4	16	31
25-34	29	2	7	32	46	6	15	44
35-44	28	1	6	32	47	5	14	54
45-54	35	4	8	25	48	5	17	49
55-64	30	7	11	24	38	3	17	58
65 lat i więcej	29	4	7	24	37	1	12	62
Miejsce zamieszkania								
Wieś	32	3	5	26	41	2	17	47
Miasto do 20 tys.	34	4	15	28	43	3	11	50
od 21 do 100 tys.	26	5	8	37	46	6	16	50
101-500 tys.	25	2	7	30	47	4	16	57
501 tys. i więcej mieszk.	28	1	15	34	57	7	8	44
Region								
Północny	27	3	8	33	43	8	16	47
Zachodni	30	3	9	36	40	7	15	47
Środkowozachodni	38	6	9	41	41	3	23	46
Środkowy	29	2	13	36	45	3	15	44
Wschodni	25	2	5	31	43	4	11	56
Południowo-wschodni	22	1	8	23	53	2	9	57
Południowo-zachodni	31	3	6	29	48	5	15	53
Wykształcenie								
Podstawowe	31	5	7	30	35	2	17	48
Zasadnicze zawodowe	35	2	6	28	43	6	17	49
Średnie	25	2	11	34	50	5	13	49
Wyższe	18	2	11	24	67	2	8	59
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	14	1	12	33	69	2	7	52
Prac. umysł. niż. szczebla	20	0	14	34	50	8	15	48
Pracownicy fiz. - umysł.	22	3	6	49	42	6	11	53
Robotnicy wykwalifikowani	41	1	5	27	50	7	13	47
Robotnicy niewykwalifik.	32	2	5	32	50	1	12	50
Rolnicy	37	6	7	20	40	2	20	44
Prywatni przedsiębiorcy	24	1	13	25	51	5	21	48
Bierni zawodowo								
Renciści	35	6	7	19	36	3	18	58
Emeryci	30	5	8	24	40	2	14	60
Uczniowie i studenci	21	0	12	44	63	6	12	35
Bezrobotni	32	5	5	37	34	6	21	33
Gospodynie domowe i inni	34	0	9	38	29	3	14	47
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	18	2	8	36	59	5	11	55
Sektor państwowy	32	4	8	29	52	5	12	48
Sektor prywatny	29	2	10	33	47	6	16	45
Spółdzielczość	4	3	2	40	56	12	17	52
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 200 zł	37	4	7	27	37	3	20	46
201 - 325	29	4	7	28	47	3	16	51
326 - 449	26	1	10	37	46	6	11	54
450 - 599	28	2	7	30	49	6	14	54
Powyżej 599 zł	23	5	11	33	60	3	13	46
Ocena własnych war. mater.								
złe	34	4	8	25	39	4	15	49
Średnie	28	2	7	30	46	4	15	53
Dobre	27	3	11	36	50	6	15	45
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	23	2	5	28	52	2	9	64
Raz w tygodniu	29	2	8	28	46	4	14	56
Kilka razy w miesiącu	34	3	10	34	42	5	17	37
Kilka razy w roku	29	6	8	33	46	5	13	48
W ogóle nie uczestniczy	25	5	12	34	38	5	27	29
Poglądy polityczne								
Lewica	38	6	4	31	41	2	27	42
Centrum	29	3	10	39	41	5	16	44
Prawica	22	2	11	25	63	5	4	64
Trudno powiedzieć	31	3	7	24	31	4	18	46

Tabela 1 (cd.) 9 - Nie przywiązują wagi do żadnej z tych rocznic i świąt

	9	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	5	1	1200
Płeć			
Mężczyźni	5	0	568
Kobiety	5	1	631
Wiek			
do 24 lat	3	1	167
25-34	9	1	213
35-44	5	0	242
45-54	3	0	236
55-64	4	1	152
65 lat i więcej	8	0	190
Miejsce zamieszkania			
Wieś	9	1	444
Miasto do 20 tys.	4	0	141
od 21 do 100 tys.	2	0	239
101-500 tys.	5	0	245
501 tys. i więcej mieszk.	3	0	130
Region			
Północny	5	1	124
Zachodni	5	0	135
Środkowozachodni	2	0	200
Środkowy	4	1	231
Wschodni	9	2	131
Południowo-wschodni	10	0	183
Południowo-zachodni	4	0	195
Wykształcenie			
Podstawowe	9	1	377
Zasadnicze zawodowe	4	1	328
Średnie	3	0	390
Wyższe	3	0	104
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	4	0	94
Prac.umysł.niż.szczebła	5	0	113
Pracownicy fiz.- umysł.	3	0	73
Robotnicy wykwalifikowani	3	0	140
Robotnicy niewykwalifik.	5	1	56
Rolnicy	7	0	65
Prywatni przedsiębiorcy	3	2	71
Bierni zawodowo			
Renciści	6	1	144
Emeryci	6	1	210
Uczniowie i studenci	2	0	63
Bezrobotni	11	1	101
Gospodynie domowe i inni	8	0	70
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	2	0	133
Sektor państwowy	3	1	141
Sektor prywatny	5	0	299
Spółdzielczość	4	0	24
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 200 zł	7	0	264
201 - 325	6	0	224
326 - 449	3	1	210
450 - 599	4	0	172
Powyżej 599 zł	3	0	192
Ocena własnych war. mater.			
złe	7	1	323
Średnie	6	0	545
Dobre	2	0	330
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	5	0	74
Raz w tygodniu	4	1	621
Kilka razy w miesiącu	5	1	160
Kilka razy w roku	5	0	235
W ogóle nie uczestniczy	10	0	106
Poglądy polityczne			
Lewica	3	0	242
Centrum	5	1	334
Prawica	1	0	347
Trudno powiedzieć	14	1	275

Tabela 2. Czy chciał(a)by Pan(i), aby 1 maja odbywały się w Polsce uroczyste pochody i manifestacje?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	31	60	9	1198
Płeć				
Meżczyźni	30	63	8	567
Kobiety	32	58	9	631
Wiek				
do 24 lat	25	67	8	167
25-34	31	57	11	212
35-44	30	64	6	242
45-54	36	58	6	236
55-64	36	57	6	152
65 lat i więcej	28	60	13	190
Miejsce zamieszkania				
Wieś	36	55	9	444
Miasto do 20 tys.	30	62	8	141
od 21 do 100 tys.	34	55	11	239
101-500 tys.	25	69	6	245
501 tys.i więcej mieszk.	23	69	8	129
Region				
Północny	33	63	4	124
Zachodni	31	63	6	135
Środkowozachodni	35	60	5	200
Środkowy	33	57	10	231
Wschodni	35	56	8	131
Południowo-wschodni	26	58	16	181
Południowo-zachodni	26	65	9	195
Wykształcenie				
Podstawowe	37	53	10	377
Zasadnicze zawodowe	39	54	7	326
Średnie	23	69	8	390
Wyższe	18	73	8	104
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	21	73	5	94
Prac.umysł.niż.szczębla	22	68	10	113
Pracownicy fiz.- umysł.	33	59	8	73
Robotnicy wykwalifikowani	31	64	5	138
Robotnicy niewykwalifik.	33	54	13	56
Rolnicy	43	50	7	65
Prywatni przedsiębiorcy	31	61	9	71
Bierni zawodowo				
Renciści	44	47	9	144
Emeryci	29	62	9	210
Uczniowie i studenci	21	71	8	63
Bezrobotni	37	50	13	101
Gospodynie domowe i inni	26	66	8	70
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	21	70	9	133
Sektor państwowy	25	66	9	139
Sektor prywatny	30	63	7	299
Spółdzielczość	54	43	3	24
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 200 zł	37	56	7	264
201 - 325	37	54	9	224
326 - 449	32	58	10	210
450 - 599	25	67	8	172
Powyżej 599 zł	22	72	6	192
Ocena własnych war. mater.				
Złe	36	54	10	323
Średnie	31	60	10	545
Dobre	27	67	5	330
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	26	66	8	74
Raz w tygodniu	30	62	8	621
Kilka razy w miesiącu	32	55	12	160
Kilka razy w roku	37	57	6	235
W ogóle nie uczestniczy	29	61	10	105
Poglądy polityczne				
Lewica	44	50	6	241
Centrum	28	62	11	324
Prawica	17	77	5	347
Trudno powiedzieć	42	46	12	274